

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلک یاننده کی داڭره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آنقره جاده سنده ۸۷ نومروده
داڭره مخصوصه

حیات

میان راه میان ... دنیای راهای هر حیات قاتلم ...

نسخه سی هبرده ۱۵ غرورده .

سنه لکی پوسته ایله ۷.۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۷.۵ دولار)

ابونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسی
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرنک مرجعی آنقره مرکزیدر .

صافی : ۷۵

آنقره ، ۳ مایس ، ۱۹۲۸

۳ نجی جلد

مصاحبه

« ترجمه » سئرسی

حسین جاهد بکک جداً حیرت و تقدیره
شایان بر فعالیتله اورتهیه قوبدینی قرق الی جلد
مترجم اثر مناسبتیه احمد هاشم بکک یازدینی
کوچوک بر تنقید ، مطبوعات مزده یکیدن « ترجمه »
مسئله سنی او یاندریدی . احمد جودت بکک ، جلال
نوری بکک وداها بعض ذوات ، بو وسیله ایله بعض
شایان دقت فکرلر ایلری سوریدیلر . چوق
اوزون سنه لردن بری زمان زمان اورتایه آتیلان
بو « ترجمه » مسئله سنک بو صورتله تکرار میدان
جیقمه سی ، یکیدن تدقیق و مناقشه موضوعی
اولماسی ، هر حالده فائده سز دکلدیر . بو وسیله
ایله بزده بو خصوصده دوشوندکلر مزنی سویله مک
ایستورز .

نه کی عاملر تأثیریه اولورسه اولسون ، یکی
بر مدنیت داڭره سنه کیرن بر ملتک ایلک ایشی
او مدنیته طائد اثرلری کندی لسانه ترجمه
ایتمکدر . تورکلر بر آراق « بودیست »
و « مانیخه یست » اولدقلری زمان ، او مدنیت
زمره لرینه منسوب اثرلری - بالخاصه دینی
اثرلری - کندی دیل لرینه چور مشاردی ؛ اسلام
مدنیتی داڭره سنه کیردکن صوکراده ، عصر لرجه ،
عرب و عجم ادبیات و علومنی تورکجه یه نقل ایله
اشتغال ایتدیلر . « شرقی تورکستان » دن
باشلا یهرق « بوسنه » یه قدر ، تورک حرثک
حکمران اولدینی یلرده وجوده کلن بو « ترجمه »
ادبیاتی ، عمومیتله ظن و تخمین اولوندیغندن
چوق ، پک چوق فضله در . بالخاصه ، بللی
باشلی اثرلرک ، مختلف زمانلرده مختلف آداملر
طرفندن یاپیلش ، بش آلتی ترجمه سنه

مملکتده اجنبی لسانلرینی وبالخاصه « فرانسه زجه » یی
بیله نلر چوغالدی ؛ ایلک مکتب کتابلرندن
باشلا یارق ، بوتون فکر عالمزده ، حتی
« تألیف » نامی آلتنده ، ترجمه لردن باشقا
بر شی کورونمز اولدی . یازیق که بو بر عصرلق
فعالیتک نتیجه سی ، صرف ایدیلن امکله متناسب
اولماش ، علم و ادبیات ساحه سنده « امهات » دن
عد اولونه جق همان هیچ بر شی لسانمزه نقل
ایدیله مشدر . لیسره و بوکسک مکتبلره مخصوص
درس کتابلرینک بیله آنجاق شوصوک سنه لرده
ترجمه ونشرینه باشلانیدیغنی سویلر سه ک ، بو
خصوصده داها اینی بر فکر ایدینیه بیلیر .

بوتون بونلره رغماً ، بو فعالیتک بوسبوتون
نتیجه سز قالدینی ده ادعا ایدیه مز : بر عصر اول
تمامیله « قرون وسطائی » بر مملکت اولان تورکیه ده
بوکون « لائیک جمهوریت » اداره سنک قورولا
بیلمه سی ، آنجاق ، بو فکری فعالیتک محصولی
اولان « ملی انتباه » سایه سنده قابل اولمشدر .

صوکر ، مملکتک وسطی عرفان سویه سی
حتی بوندن یکریمی سنه اولکی سویه ایله قیاس
ایدیله میه جک قدر یوکسه لمشدر : بوکونکی
دارالفنون طلبه سنک یازدقلری کوچوک تبعاع منهلر ،
بوندن یکریمی سنه اول استانبول دارالفنوننده
او قوتولان درس کتابلرندن هر حالده داها
یوکسه کدر . صوکر ، بوکونکی تورکجه ، علمی
وفلسفی هر مفهومی افاده ایده جک قدر تکامل
ایتمش ، « علم اصطلاحلری » هنوز تمامیله اولماسه
بیله اسکینه نظراً چوق فضله تأسسه باشلامشدر .

تصادف ایدیلدیکی نادر دکلدیر . بر مثال اولمق
اوزره ، « قزوینی » نک « عجائب المخلوقات »
آدلی مشهور اثرینک بش آلتی تورکجه ترجمه سی
اولدینی ذکر ایدم . بویوک اثرلرک ترجمه سی
ایچون آیریجه هیئتلر تشکیل ایدیلدیکی ده ذکره
شایاندر : داماد ابراهیم پاشا « عینی » نک بویوک
اسلام تاریخنی ، « منجم باشی » نک « جامع الدول » نی
او دورک باشلیجه عالم لردن تشکیل ایتدیکی بر
هیئتله ترجمه ایتدیرمشدی . عربجه ویا عجمجه
متنلری غیب اولارق یالکز تورکجه ترجمه لری
سایه سنده علم عالمجه معلوم اولابیلش اثرلرده
یوق دکلدیر . اجداد مزک ، اسلام مدنیتی
محصوللرینی تورکجه یه نقل ایچون صرف ایتدکلری
همت ، بزم اوروپا اثرلرینی ترجمه خصوصنده کی
فعالیتزدن چوق فضله ایدی .

بر عصر دن بری ، اوروپا علومنی لسانمز
نقل ایچون « خوجا اسحق افندی » دن باشلا یهرق
بر چوق فکر و قلم اربابمز اولدجه چالیشدیلر .
« مهندس خانه » ، « طیبیه » و « حربیه » کی ،
عسکری قوتمز اوروپا اصولنده تنسیق و تشکیل
ایچون آچیلان مؤسسه لر ، بو ترجمه فعالیتک
باشلیجه عامللری اولدی . « تنظیمات » دن صوکر ،
بوتون دولت تشکیلاتنک غریبلاشدیریله سی
احتیاجی ، « شناسی » ایله باشلایان فکری وادی
تجدد ، یکی معارف تشکیلاتنک استلزام ایتدیکی
فعالیتلر ، بو « ترجمه » جریاننی بوسبوتون قوتله
ندیردی ؛ « انجمن دانش » و « دارالفنون » تشبثلری
« غلطه سرایی » مکتب ملکیه ، مکتب حقوق ،
کی مؤسسه لرده بو خصوصده مؤثر اولدیلر .

ترقي فكريك منشا و نظامي

فلسفه

برپېنلر و منقذر

— ۲۴ —

العملجیلری اولاجنی پک قولای آکلاشیلیر .
(شوپنهاور) [۱۷۸۸ - ۱۸۶۰] ، (نیچه)
[۱۸۴۴ - ۱۹۰۰] و (رنهوویه) [۱۸۱۵ -
۱۹۰۳] بونلرک اک بارز تیپلرنندیر .

حیاتک قیمتی شخصیت و مدنیتلره کوره ده کیشمه .
سهیدی نیکیینلک و بدینلکک آدلری اولازدی .
ایچنده یاشادیغمز دنیایی (لایبنيچ) کبی دنبارلرک اک
ایسی بولانلر اولدینی کبی بونی پک آلمی کوره نلرده
واردر . حیاته سرور و شطارتله آتیلقی واونی
اولانجه قوتله تقویه ایتک ممکن اولدینی قادار بونک
عکسی ده واقعدر . نته کیم تاریخ ده بو ایکی میلانی
وضوحله کوستره ن مدنیتلره شاهد اولمشدر . مثلاً
هند مدنیتی اوج اقبالنده حیات ، صوکنز غصه ،
محنت و سفلتلیله بالخاصه بر ، آلم اولش بو آلدن
قورتولقی ، یاخود هیچ اولمازسه تخفیف ایتک ایچون
جهد ایتک بوتون بر حکمت صایلمشدر . غرب
مدنیتی ده بونک تام ضدینه حکم ایده رک حیاتی قیمتدار
بر شی کبی کورمش و اونی آلدن کلدیکی قادار
محافظه و تزئیده غیرت ایتمشدر . مع مافی (شوپنهاور)
کبی مشهور استثنالری قید ایتمکدن ده خالی قالمشدر .
بوفیلسوف کاشاتک جوهرینی « اراده » تسمیه ایتدیکی
بر « اشتها » ده کوره رک بو اشتها نک تکامل ، ترقی
نامنه هیچ بر منطق و ضروری هیچ بر قانونی
اولادیغی قناعتنده در . اونجه بشریتک ترقیسی آلمری
آزالتمش دکل ، بالعکس آرندیرمشدر . چونکه
بیلکی ، تأمل ، علم دنیلن شیلر احتیاج ، انکسار
خیال و ندامتلی جوغالتوب آلمری ده جیپلاق ،
دها آچیق و دها آجیقلی کوسترمکدن فضله برشی
پایه مشدر . (نیچه) دخی زماننک نه فکر ، نه قیمت ،
نه ده انسانلرینی بکه غیوب منحصرأ « فوق البشر » لر
أوزله یه رک زماننده کی بوتون ترقی و تکامل فکرلرینی
نیکیینلک احتیاجنک بر محسولی کبی کورمشدر . چونکه
اونجه حقیقت حالده جاری اولان شی ، « اقتدار اراده سی »
نه تابع بر دور دائمن عبارتدر .

منقذرله کلنجه بونلرده ترقی فکریک (سیه نسه) ده
واصل اولدینی فلسفینی برر صورتله خیر بالامشدر .
و بونک بویله اولماسی ده غایت طبیعی ایدی . چونکه
ترقی نظریه سی دور دور کاه حریت و کاه معینیت
و ضرورت قانونلرینه منجر اولان بر طاقم استحاله لر
کچیردیکندن تام تنقید اولونه جق بر حاله کلشدی .
روحاً انقلابی اولانلر : « حریت » ، محافظه کارلر

« انتباه » دنبری ترقی فکریکی کیتدکجه قوتله صاران
نیکیینلک هواسنک (سیه نسه) ده آلدینی وسعت
تصورک فوقنده اولشدی . آرتق فیلسوف ،
غزته جی ، سیاسی و خطیلر هب ترقی پرنسیپله
دوشونبور و آلرندن کلدیکی قادار اونی تعریف ،
اثبات ، تجیل و استنار ایدیورلردی . (ویقتور
هوغو) کبی زمانک اک بویوک برشاعری : « عصرلرک
افسانه سی » نامیله معظم بر ترقی داستانی یازیور
وخلقک علاقه لی محبتلی بالخاصه بوموضوع اط افنده
جانلانیوردی . بر جوق غزته لر ، فرقه لر ترقی عنوانی
اک شانی بر رمز کبی سچورلر . ترقی بر مفکوره ،
بر ایمان و بر الوهیت پایه سنده طوتانلره جقیشوب
سویله نلرده عمومک نفرتی قازانه رق هپسه بردن
« مرتجعلر » دینور و بونکله یالکیز باشنه بر شتم
و تحقیر اولغه کافی کلور . شیمیدی بودرجه عصیت
و شمول قازانان بر فکر هیچ بر عکس العمل یایما .
ملیمیدر ؟ کیم دیه بیلیرک بر ضرورت ، بر « قانون »
یاخود بشریتک غیرقابل اجتناب بر قدری سویه سنده
ادعا ایدیلن بر فکرک آرقه سنده بوتون انسانیتی
علاقه دار ایده جک بر فلسفه صاقلی دکلدیر ؟ « الوهیت »
ایله توأم بر مفهوم حاله کلن « ترقی » حکمک بونجه
تأثیرلری یاننده هیچ بر عکس تأثیری اولماسین ،
بو امکانسزدی . نرده قالدی که بو حکم ، ساده جه
بر میخانیکیت و یا کیت حکمی اولایوب بسیقولوریک ،
اخلاقی واجتماعی قیمتلری متضمندر . دها دوعروسی
هر ترقی فلسفه سنک آرقه سنده بر علم نظریه سندن
باشقه برده خیر و شر فلسفه سی وحتی اعتقادی واردر .
چونکه ترقی بر قانون کبی ادعا ایتک عینی زمانده
شرک محو اولوب خیرک غلبه ایده جکنه ، باشقه بر
تعبیرله « تکمیل » ه اینانمقذر . ترقی دخی بر چشید
اولایوب اخلاقی ، بدیی ، حقوقی ، سیاسی ، اقتصادی ،
صناعی ، علمی و الخ انواعی اولدینی کبی بونلر
آراسنده کی مناسبت و علیتلر دخی باشلی باشنه معظم
بر تدقیق ساحه سیدر . نته کیم بونکونکی اجتماعیات
« مؤسسه لر » و « قیمتلر نظریه سی » نامی آلتنده
بومشله لرله مشغولدر . آرقه سنده بوقادار مهم مسئله لر
صاقلایان بر فکر شیمیدی ناصیل اولورده هیچ
بر عکس العمل یایماز ؟ هم ده بوتون جمعیت و صنفلر
عینی ترقیده دکلدیرک هپسی ده عینی مفکوره ایله
متحسس اولوب آرالرنده هیچ بر محاسده و یا معارضه
اولماسین ؟ ایشته بوتون بوعامللر کوزا وکنه کتیریلنجه
ترقی فکریک ده طرف طرف بدینلری منقذ و عکس .

سردار محمد اغا تاریخی : « ذیل فذلک »
بوتاریخک یالکیز بر نسخه سی بر قاق سته اول
تدقیق ایدن تاریخ انجمنی اعضاسندن احمد رفیق
پک بو نسخه یه مستندأ بر مقاله قلمه آلمشدی ؛ فقط
مذکور نسخه ۱۱۰۷ تاریخنه قادارکی وقوعاتی
احتوا ایتکده ایدی . « ذیل فذلک » نک تام
نسخه سی ولی الدین کتبخانه سنده ۲۳۶۹ نومروه
مقید و محفوظدر . بو تام نسخه نک ظهرنده « اندرون
هایونده اولو سر کابی ، ثانیاً سلحدار فندقلی محمد
افندی کندی خطی ایله اولان تاریخدر » عباره سی
اوقونور . بو نسخه تا ۱۱۳۳ - سنه سی وقوعاته
قادار آلیر . مع هذا کتابک شوراسنده بوراسنده
پک سبق اولماق اوزره بوش یرلره نا تمام صحیفه لر
تصادف ایدیلیر . « ذیل فذلک » ، « زبدة الوقایع »
نظراً پک مهمدر . کنجلکندن بری سراه منتسب
بولوان محمد اغا مهم وقعه لرک شاهدی اولش و بونلری
تاریخنه کچیرمشدر . وقعه نویس راشد افندی پک
سطحی بر اثر قلمه آلمش اولدینی ایچون سلحدار
تاریخی ، او دورک ایچ یوزینی بزه آکلانا جق
اثرلرک برنجیلرندن بری ، بلکه ده اک برنجیسی در .
سلحدار محمد اغا « کاتب جللی » نک « فذلک » سنی
کورمش ، بکنمش واونک بر اقدینی بردن ، ۱۰۶۵
تاریخندن باشلایارق بر « ذیل » قلمه آلمی دوشونمش
واپشه بو هوسله باشلامشدر . تاریخ انجمنی بو مهم
اثری ، احمد رفیق پکک نظارتیه ، طبعه قرار
ویردی . ایکی اوج آیه قدر طبعک بیته جکی ، اون
ایکنجی عصره عائد مهم بر اثرک میدانن جیقا جق
مأمولدر .

محمد اغا ۱۱۳۶ سنه سنده وفات ایتمشدر .
قبری ، متروکینه بناء اخیراً الفا ایدیلن آلیاس پاشا
مزارلغنده در . احمد جودت پک ، کچنلرده تصادفاً
اورادن کچرکن محمد آغانک مزارطاشنی یرده کورمش ،
اقدامه بر مقاله یازمشدی . موزه مدیری خلیل پک
افندی بو قیمتدار مورخک طاشنی اخیراً اوقاف
موزه سنه نقل ایتدیرمشدر که کندیلرینه کوستردکلری
قدر شناسلق نامنه تشکری وجیه دن صایارم . دیگر
مشاهیرک بویله متروک مزارلغرده قالان طاشلرینک ده
نقلنه همت ایدیله سی تمنی به شایاندر .

علی جانب

سیاسی تفکیک و جمعیت

فکرات

- ۱۳ -

۸. - خرسیتانلغك جمعیت و دولت ابدی

ایتمه ییکزکه: بن، طوبراغه صلح کتیرمک ایچین کلدیم، خایره، قیلیچ کتیرمک ایچین... (مانه توش: ۴۳، ۱۰). عیسا؛ صوک کیجه سنده مؤنلرینه شوبله دیبور: «کیمک پاراسی وارسه پاراسیله، کیمک یوقسه صیرتنده کنی صاتارق قیلیچ تدارک ایتمسین؛ الخ...». دورت کتابده، ره توشدن قورتولش برلر، اوقادار آز ده کیلدر. دورت کتابدن اوله آکلاشیلورکه: عیسا حرکتی یالکیز یاهودیلرک دینی آریستو قراسینه قارشى ده کیل، عینی زمانده رومالیرله قارشى ده بر حرکتدر. عیسانک روما قانونلرینه عصیان ایتش بر فرد اولارق عا که ایدیلش و چارمقلاشمس اولاسی احتالی جوق قوتلیدر. عیسا، داها صوکرا «حلم و سکون» نمثالی اولارق ایشله نمشدر. لوقاسه کوره (۲۲، ۲۱) عیسا؛ سرت بر «انتقام کونی» نک کله جکندن، قدسک آیاقلر آلتنده چیکنه جکندن بحث ایدیور. حلیم و ساکن برعیسا، ناصل اولوبورده بوله سرت برسان قولانیور! خرسیتانلق، روماده یایلمایه باشلانجه ایلك شكلنى بردن بیه قابیل ایتمه یه باشلیور. حتی ایلك خرسیتانلق عنعنه سی بیله ده کیشور. عیسانک چارمقلاغماسی قرارینی تصدیق ایدن پلاتوس؛ عادتا معصوم اولارق کوسته ریلیور. بوتون قباحث؛ خاخالمره یوکلےیلور. حالبوکه: آغرییا؛ پلاتوسی «ظالم، وحشی، مرتکب پروائی» اولارق تصویر ایدیور. اساساً پلاتوسک عزله سببده «ظلم و ارتکابی» در. خرسیتانلق عنعنه سینه کوره رومانک بو سرت و ظالم والیسی، قونانی اوکنده طویلانات

عیسانک تمثیل ایتدیکی دین تلفیسه، داها صوکرا تشکلی ایدن و ایلك منبعندن بوینه اوزاقلاشان خرسیتانلقی بری برندن آیرمق ایجاب ایدر. حیات و انکشاف امکانی بولان هر دین؛ بویله بر منظره کوسته ریر. ایلك خرسیتانلق، داها دوغروسى عیسا دینک بینه و ماهیتی حقنده، نیت بر فکر ایدنگ عادتا امکانسزدر. عیسانک معاصرى اولان مورخلر؛ عیسانک آدینی بیله یازمورلر. خرسیتانلق استناد ایتدیکی دورت کتاب ایسه جوق داها صوکرا قطعی شکلی آلمشدر. بونکله برابر ایلك خرسیتانلجاعتک - بوتون صوکرا کی تصحیح و تعدیلرله رغماً - اختلاجی بر قاراقتهر کوسته ریدیکنی سوبله ییلیرز. عیسا به عطف ایدیلن «تسلیمیت و حرکتسزلك» داها صوکرا کی دورک محصولدر. چونکه: بوساکن وعصیتدن محروم عیسانک «صرافلری، صانیجیلری معبددن قوغدیغی» بیلورز. مارقوس (۹، ۱۱)؛ عیسانک قدسه کلیشنی شوبله تصویر ایدیور: «هوزیاننا! تقدیس اوکا، اوکه الله نامنه کلور. تقدیس بابامز داودک سلطنته، که کلور.» حالبوکه: یاهودیلر، حکمدارلریخ بو کیبی خطابلرله قارشیلارلردی (قرالر، ۱۳، ۹). عیسانک «داود سلطنتی» نی کتیره بر شخصیت اولارق سلاملاغماسی؛ جوق دفته ده کهر. بوندن صوکرا ایلك مؤمنلرک سلاخلاغماسی، یودانک اخاتی و مسلح چارپیشما کلور. «بن، طوبرانی آتشله مک ایچین کلدیم. اورنایه صلح ایچین می آتیلیدیغی طن ایدیورسکز؟ بوکا خایره، دیبورم...» (لوقاس: ۴۹، ۱۲). «طن

(۱۹) نجی عصرک بالخاصه صوک ثلثنه اصابت ایدن بویدینلک و نیپلیرمک، (شوپنهاور) مستننا اولوق اوزره، اک مؤثر فکری عاملی (۱۸۵۹) ده کندی کوستره داروه نیرم ایله (پاستور)ک وجوده کتیردیکی باقتربولوزی اولمشدر. معلومدر اجناسک آیری آیری خلق اولوندیغی ادعا ایدن (کویه)، (لامارک)ک ترانسفورمیزمی اوتوز قرق سنه اعتبارسز بر ایشدی. بونک ایچون روحلرا کتیرله حالاسکی خلقت نظریه سی و بوکاستند اخلاق قناعتلری ایچنده عنون یاشمورلردی. حتی (۱۸۵۰) سنه سنک طبیعیات طلبه لری ترانسفورمیزمی اصلا کورمکسزین دیپلوما آلمشدری. داروه نیرم میدان چیقنجه لامارگیلر دیریلدکاری کی خلقت نظریه سی ده بردنبره تپه طافلاق اولمشدی. بونلره ضمیمه (پاستور) ده کوچوجک بر طاقم طفیلانه حیاتک بازیجه اولدیغی کوسترنجه انسانک غروری

ایسه «نظام و انتظام» ایسته دکلرندن تقیدلرده هپ بو نمایلرله ترجان اولمشدر... فضله اولارق دور و محیطلرک تاریخی وضعیتلری ده آیرجه مؤثر اولقدن خالی قالمشدر. هله (قارل مارکس)، تاریخی باشند آشانی بر صنف مجادله سی کی ایضاح ایتدکن صوکرا بونک طرفدارلری ترقی فلسفه سنی اقتصاداً امتیازی بورژوا صنفک ساده جه بر ایدنه تولوزیسندن عبارت کوردیلر. بوتون بونقیدلری بوراده صیرالامق ممکن اولمادیکی کی لازم ده دکلدر. بزجه مطلوب اولان شی بونلرک اک تیپیک نمونه لرندن بر قاق دانه ویره بیلیمکدر. بوتون بونگونه لر بزه ترقی فکرنک اسکی بره سترینی آرتق محافظه ایدمه یه رک انحطاطه یوز طوندیغی کوستره جکدر. وفی الحقیقه بالخاصه (۱۸۹۰) سنه سنه قدار بوجال، غالب اولمشدر. زیرا کرک «داروه نیرم» و کرک «تاریخی مادیه جیلک» دین فکر یا تمجیلله هر درلو متافیزیک سپه کولاسیونی کسوفه اوغرا تمشدر. دوشونغی که بودورده طبیعت و تاریخنجه «مونیزم» و «ده رمینیزم» معینتجیلک» خارجنده هیچ بر سپه کولاسیون مقبول دکلدی. بونک ایچوندرکه ازجمله (امیل فاگه): «ترقی فکری دائما دینی بردوشونجه اولش و بونکله اللهک دنیا حقنده کی صرامی احیا و تجدید ایدیلک ایسته نمشدر... تاریخی فلسفه سی، علم کلاسیلرک حکمت ربانیه عقیده سنک عالمانه بر شکلندن باشقه برشی دکلدر» دیر. (برونتیور) ده (ره نان)ک «علمک استقبالی» حقنده کی آثرینه قارشى یازدیغی «علمک افلاسی» نام مشهور مقاله سنده: «بشریتی تنسیق ایتک خصوصنده علمک ناقابل شفا بر عجزی واردر» دیکله ترقی مفکوره سینه قارشى اولان اعتماد سزلفتی دولایسیله اظهار ایدر. (بارودی) دخی (۱۹۰۰) سنه سی «فلسفه قونفره سی» نه ویردیکی بر تبلیغده شوبله دوشونور: «دیبورلرکه ترقی فکرنک بر کائنات قانونی اولدیغنه اعتقاد ایتک فعالیت تشجیع ایدر؛ بوطن باطل اولوب حقیقت بونک عکسیدر. چونکه ترقی به ابتناغله استقباله اعتماد ایتش و بو اعتمادله بخله و بنسزدخی ترقی اولاییله جکنه قانع بولونش اولدیغمدن اوکا قارشى علاقه مک قالمایه جنى پک طبیعیدر. ترقی قدرجیلکی فائالیزمه خاص تنبلسکه یول آجدقدن ماعدا اونی امر و تسهیل بیله ایدر. چونکه بو طرزده بر ترقی مذهبه سالک اولونجه معشری استقبالدن امین اولدیم حالده بوکا کندی جهدلرله اشتراکک بر فائده سی اولاجندن امین دکلم. اعتراف ایدیم که تاریخنک خیمه منزله احیا و تصنیع ایدیله سندن داها حزین بر منظره بیلیمورم. اومنظره که تماماً جنین ساقط نمونه لری، قصیر ایسته کلر، و سقوط ایتش امیدلرله دولودر.» (قارل مارکس) طرفدارى (ژ. سورل) و امثالک فکرنلرینه باقیلیرسه ترقی فلسفه سی بورژوا صنفک یادیغی بر فکریاتجیلقدن باشقه بر شی اولمایوب «ترقی خیالاتی» نامیله نصر ایتدیکی بر آئرده: «ترقی عقیده سی یارینک مشکلاتندن طاسه ایتکمکسزین بوکونک نعمتلرندن کمال حضور ایله متمم اولنی تجویز ایدنه نلرک مذهبیدر. ثروتلرینی کمال سرورله ییمک و دده لرینک اوزون تجربه لر محصول بصیرتلرینی ایشیتمه مک ایسته یین بوکونک کبار عالمی هپ بو کوچوک فلسفه یله بسله نیر» دیر.